

HE 168/2005 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan pysäköintivirhemaksusta annettua lakia muutettavaksi siten, että liikenteellisistä syistä tapahtuvalle pysäköintivirhemaksun korottamiselle säädetty enimmäismäärä voitaisiin ylittää enintään kymmenellä eurolla kaupungin keskustan kalleimmalla pysäköintimaksuvyöhykkeellä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset.....	3
3. Esityksen vaikutukset	3
4. Asian valmistelu	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1. Lakiehdotuksen perustelut	5
2. Voimaantulo	6
LAKIEHDOTUS.....	7
pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	7
LIITE	8
RINNAKKAISTEKSTI.....	8
pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	8

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Pysäköintivirhemaksun määrästä säädetään pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:ssä (248/1970). Pysäköintivirhemaksu on virheen laadusta riippumatta 10 euroa, mutta virhemaksu voidaan sisäasiainministeriön asetuksella korottaa enintään 40 euroksi, jos liikenteellisten syiden katsotaan sitä vaativan. Korotettu pysäköintivirhemaksu on voimassa 97 kunnassa. Kuudessa kunnassa pysäköintivirhemaksu on 15 euroa, 16 kunnassa 20 euroa, 23 kunnassa 25 euroa, 40 kunnassa 30 euroa ja 5 kunnassa 35 euroa. Korkein mahdollinen pysäköintivirhemaksu 40 euroa on käytössä Espoossa, Helsingissä, Jyväskylässä, Järvenpäässä, Lahdessa, Oulussa, Rovaniemellä, Tampereella, Turussa ja Vantaalla.

Edellinen huomattavampi korotus pysäköintivirhemaksun ylärajaan tehtiin 1 päivänä kesäkuuta 1990, jolloin yläraja nousi 100 markasta 200 markkaan. Lisäksi euroon siirryttäessä 1 päivänä tammikuuta 2002 pysäköintivirhemaksut muutettiin euromääräisiksi. Niitä ei muutettu suoraan euromuutuskurssia käyttäen, vaan säilytettiin yleisempi tarkkuustaso. Tällöin pysäköintivirhemaksut käytännössä nousivat. Pysäköintivirhemaksun yläraja nousi noin 38 markalla eli noin 6,4 eurolla, mikä vastasi lähes 20 % korotusta. Lainmuutoksella säädetty 40 euron enimmäismäärä otettiin sen voimaantullessa 1 päivänä tammikuuta 2002 heti käyttöön yhdeksässä kaupungissa. Pysäköintivirhemaksuja korotettiin viimeksi sisäasiainministeriön asetuksella 1 päivästä heinäkuuta 2005 alkaen (352/2005), jolloin korkein pysäköintivirhemaksu tuli voimaan myös Jyväskylässä.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Esityksen tavoitteena on vähentää virheelistä pysäköintiä suurten kaupunkien ruuhkaisissa keskustoissa mahdollistamalla nykyistä suuremmat pysäköintivirhemaksut.

Korotus tehtäisiin mahdolliseksi suurten kaupunkien keskustojen kalleimmalla maksumuutoksella, jossa virhemaksun korottaminen voi olla tarpeen toisaalta ruuhkien vähentämiseksi sekä toisaalta pysäköintitaksan ja pysäköintivirhemaksun välisen erotuksen säilyttämiseksi riittävän suurena. Lisäksi pysäköintivirhemaksun enimmäismäärässä on otettu huomioon se, että pysäköintivirhemaksun tulee olla oikeassa suhteessa lievimpiin rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Sen sijaan laajempi pysäköintivirhemaksulain tarkistaminen uuden perustuslain vaatimukset huomioonottavalla tavalla voitaisiin parhaiten toteuttaa vähäisten rikosoikeudellisten seuraamusten uudistuksen yhteydessä tai sen jälkeen.

Tavoitteet ehdotetaan toteutettavaksi siten, että pysäköintivirhemaksun nykyinen 40 euron enimmäismäärä voitaisiin mainituilla alueilla ylittää 10 eurolla.

3. Esityksen vaikutukset

Pysäköintivirhemaksujärjestelmän tuottojen ja kustannusten tilastoinnista ei ole saatavissa täsmällistä tietoa kaikista pysäköintivirhemaksujärjestelmän piirissä olevista kunnista. Suuntaa antavia tietoja on kuitenkin saatavissa. Niiden perusteella pysäköintivirhemaksujärjestelmästä on selvästi enemmän tuloja kuin menoja. Esimerkiksi Tampereen kaupungille kertyi vuonna 2004 pysäköintivirhemaksutuloja 2,96 miljoonaa euroa. Järjestelmästä aiheutuneet menot olivat puolestaan 0,66 miljoonaa euroa. Pysäköintivirhemaksujärjestelmän nettotulos Tampereella vuonna 2004 oli siten 2,31 miljoonaa euroa.

Esitetty mahdollisuus ylittää pysäköintivirhemaksun enimmäismäärä voi vuosien aikana tuoda vähäistä tulonlisäystä suurimmille kaupungeille sitä mukaa kuin maksujen määrää sisäministeriön asetuksella näissä korotetaan. Esityksen tavoitteena ei kuitenkaan ole kuntien tulojen lisääminen, vaan pysäköintivirheidän vähentäminen suurimpien kaupunkien ruuhkaisissa keskustoissa. Jos tämä tavoite toteutuu, siitä aiheutuu toisaalta pysä-

köintivirhetulojen vähenemistä ja toisaalta jossain määrin liikenne- ja onnettomuusriskien vähenemistä. Kokonaisuutena uudistuksella ei ole sanottavaa taloudellista merkitystä.

4. Asian valmistelu

Suomen Kuntaliitto ry, jäljempänä Kuntaliitto, teki oikeusministeriölle 6 päivänä helmikuuta 2004 aloitteen pysäköintivirhemaksun enimmäismäärän korottamisesta. Oikeusministeriö katsoi 16 heinäkuuta 2004 Kuntaliitolle antamassaan lausunnossa, ettei suhteellisen vähän aikaa sitten tapahtuneen korotuksen jälkeen ole olemassa elinkustannusindeksiin perustuvaa korotuspainetta ja katsoi, että pysäköintivirheen tyyppisissä hyvin vähäisissä rikkomuksissa korotuksen enimmäismääränä voidaan pitää 10 euroa.

Oikeusministeriö pyysi liikenne- ja viestintäministeriöltä, sisäasianministeriöltä, Kuntaliittoa, yhdeksältä kunnalta ja Autoliitto ry:ltä lausuntoa siitä, kannattaako nyt ryhtyä korotusta tarkoittavan hallituksen esityksen laatimiseen vai odottaa vähäisten rikosoikeudellisten rikkomusten seuraamusmenettelyn uudistamista ja tähän mahdollisesti liittyvää pysäköintivirhemaksulainsäädännön muuttamista. Annetuista lausunnoista ilmeni, että pysäköintivirhemaksun ylärajan korotuspaineet rajoittuvat Helsingin kaupunkiin, jonka keskustassa liikenne- ja onnettomuudet ovat vaikeita. Lausunnoissa todettiin, ettei ole olemassa elinkustannusindeksiin perustuvaa tarvetta korottaa pysäköintivirhemaksun ylärajaa. Lausunnonantajat katsoivat myös, että pysäköintivirhemaksuista annetun lain muuttaminen kokonaisuudessaan olisi syytä toteuttaa vähäisten rikosoikeudellisten rikkomusten

seuraamusmenettelyn uudistamisen yhteydessä.

Lausuntojen perusteella oikeusministeriössä valmisteltiin uusi ehdotus, jonka mukaan 10 euron korotus tulisi mahdolliseksi kaupungin keskustan kalleimmalla pysäköintimaksuvyöhykkeellä. Ehdotuksesta pyydettiin lausunto liikenne- ja viestintäministeriöltä, sisäasianministeriöltä, Kuntaliittoa, yhdeksältä kaupungilta ja Autoliitto ry:ltä. Lausunnon antoivat edellä mainitut ministeriöt, Kuntaliitto sekä Heinolan, Helsingin, Mikkelin ja Varkauden kaupungit. Suurimmassa osassa lausunnoista ehdotusta pidettiin perusteltuna, mutta sen yksityiskohdista esitettiin eri suuntaisia huomautuksia.

Helsingin kaupungin mukaan korotuksen tulisi olla 20 euroa. Pysäköintivirhemaksun tulisi olla vähintään yhtä suuri kuin joukko liikenteen tarkastusmaksu. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoi, että ehdotettua suurempi korotus vaatisi pysäköintivirhemaksujen ja liikenne- ja viestintäministeriön mukaan korotus on liian suuri, koska ylärajan tulisi olla määrältään alhaisempi kuin moottoriajoneuvon kuljettajan rikesakko, joka on 50 euroa.

Kuntaliitto ja Helsingin kaupunki katsoivat, että korotusta ei tulisi rajoittaa ainoastaan kalleimman pysäköintimaksun alueille. Mikkelin kaupunki rajaisi mahdollisuuden käyttää korotettua virhemaksua pysäköintiaikojen selviin ylityksiin ja konkreettista vaaraa tai haittaa aiheuttaviin rikkeisiin. Myös Helsingin kaupungin mukaan pysäköintivirhemaksut tulisi porrastaa virheen laadun mukaan ja Kuntaliiton mukaan taas paikallisen liikenteen toimivuuden mukaan.

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

7 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pysäköintivirhemaksun enimmäismäärä voitaisiin tietyin edellytyksin ylittää 10 eurolla. Suurin mahdollinen pysäköintivirhemaksu olisi siten 50 euroa. Pysäköintivirhemaksun korottaminen yli 40 euron tehtäisiin mahdolliseksi kunnan sellaisella alueella, jonka osiin kunta on vahvistanut eri suuruiset pysäköintimaksut ja sielläkin ainoastaan kalleimmalla maksuvyöhykkeellä. Kunta ei siten voisi korottaa yleisesti tietyllä alueellaan pysäköintivirhemaksua yli neljäkymmenen euron. Suuret pysäköintivirhemaksut voitaisiin ottaa käyttöön ainoastaan sellaisella alueella, jossa liikenneongelmat ja korotustarve ovat käytännössä suurimmat. Voimassa olevan pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n 1 momentti mahdollistaa jo nyt sisäasiainministeriön asetuksella säädettävän korotuksen kohdistamisen kunnan määrätylle alueelle. Käytettävissä ei ole tutkimustietoa siitä, mikä merkitys pysäköintivirhemaksun suuruuden muutoksilla on pysäköintirikkomusten määrään.

Elinkustannusten nousuun perustuvaa syytä maksujen korotuksiin ei ole. Elinkustannusindeksin pisteluvun nousuun perustuva korotus olisi 1 päivänä kesäkuuta 1990 voimaan tulleen 200 markan suuruisen maksuun noin 53 markkaa eli 8,9 euroa. Kun otetaan huomioon, että euroon siirryttäessä pysäköintivirhemaksut nousivat noin 6,4 euroa, johtaisi indeksikorotuksen mukainen tarkistus siihen, että korotus olisi noin 2,5 euroa. Nykyinen maksu siis käytännössä vastaa elinkustannusindeksillä tarkistettuna vuoden 1990 tasoa. Hallituksen esityksen perusteluissa (HE 2/1990 vp) lausuttiin, että tuolloin rahan arvon heikkenemiseen perustuva laskutapa olisi antanut aiheen korottaa maksua 100 markasta vain 130 markkaan, mutta ettei kuitenkaan voitu pitää järkevänä, että lakia rahan arvon heikkenemisen takia kovin lyhyin väliajoin muutettaisiin. Sen vuoksi yläraja korotettiin tuolloin 200 markkaan.

Korotusehdotus perustuukin liikenteellisiin

syihin. Suurien kaupunkien keskustoissa saattaa liikennejärjestelmien toimivuuden ja turvallisuuden kannalta olla tärkeää, että pysäköintivirhemaksu on riittävän vaikuttava ja ennalta ehkäisevä. Lähtökohtana on, että kaupunki määrittää maksuvyöhykkeensä ennen kaikkea liikenteellisten syiden perusteella. Tällä hetkellä suurimmat liikenteelliset ongelmat ovat Helsingin keskustassa. Jos kaupungin keskustassa peritään korkeampaa pysäköintimaksua kuin kaupungin muissa osissa, voitaisiin pysäköintivirhemaksun korotusta kaupungin keskustassa puoltaa myös sillä, että virhemaksun, ollakseen vaikuttava, tulisi olla tietyssä suhteessa pysäköintimaksuun. Koska korotusmahdollisuus toteutuisi alueellisena, koskisi se myös esimerkiksi korkeimman maksun vyöhykkeellä olevia paikkoja, joissa käytetään pysäköintikiekkoja.

Pysäköintivirhemaksun suuruutta harkittaessa on otettava myös huomioon käytössä olevat rikesakot. Pysäköintivirhemaksun tulisi olla oikeudenmukaisessa suhteessa pienimpiin rikesakkomääriin. Seuraamusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta ei voida pitää perusteltuna sitä, että vähäiset dekriminolisoidut teot sanktioidaan ankarammin tai edes samalla tasolla kuin rikosoikeudellisesti arvosteltavat teot. Esimerkiksi rikesakkorikkomuksista annetun asetuksen (610/1999) 9 §:ssä säädetään perusseuraamukseksi moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennesääntörikkomuksesta 50 euroa. Ei voida katsoa perustelluksi, että pysäköintivirhemaksu olisi ainakaan tätä suurempi. Pysäköintirikkeessä voi olla, ja usein onkin, kysymys ajallisesti vähäisestä, täysin vaaraa aiheuttamattomasta teosta, kuten esimerkiksi puolen tunnin ylitys maksetusta pysäköintiajasta. Esimerkiksi Helsingin kaupungin kalleimmalla keskustan vyöhykkeellä tämä tarkoittaisi 1,20 euron maksamatta jättämistä. Teon moitittavuusarvo ei siis välttämättä ole tässä mielessä kovin suuri. Toisaalta kaupunkien keskustoissa virheellinen pysäköinti saattaa joissakin tapauksissa vaarantaa liikenneturvallisuutta antamatta kuiten-

kaan aihetta rikosoikeudellisen seuraamuksen käyttöönottoon.

Pysäköintivirhemaksun suurinta mahdollista määrää arvioitaessa tulee myös ottaa huomioon se, että pysäköintivirhemaksusta annetun lain 10 §:n perusteella perusmaksun korotus vaikuttaa samalla automaattisesti maksun viivästysseuraamuksia korottavasti. Viikon maksuajan laiminlyöminen korottaa maksun puolitoistakertaiseksi. Pysäköintivirhemaksujen tulisi suuruudeltaan olla siksi myös sellaisia, ettei maksukyvyttömyysperusteisten laiminlyöntien määrä nousisi kovin korkeaksi.

Edellä sanotun perusteella ja ottaen huomioon rikosoikeudellisen ja hallinnollisen seuraamusjärjestelmän keskinäisen loogisen suhteen, tämän tyyppisissä hyvin vähäisissä rikkomuksissa virhemaksun enimmäismääränä voidaan nyt pitää 50 euroa. Näin ollen tämän hetkinen 40 euron enimmäismäärä voitaisiin joissakin tapauksissa ylittää 10 eurola. Tällainen laissa säädettävä mahdollisuus virhemaksun enimmäisrajan ylittämiseen si-

sältäisi indeksin huomioimista pitkälle tulevaisuuteen, eikä se vielä tarkoittaisi sitä, että liikenteellisten syiden voitaisiin heti automaattisesti katsoa edellyttävän vastaavan korotuksen tekemistä sisäasiainministeriön asetuksella.

Tavoiteltu muutos ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä lain 7 §:n 1 momenttiin virke, jonka mukaan kalleimman pysäköintimaksun alueella pysäköintivirhemaksun enimmäismäärä voidaan ylittää enintään 10 eurolla.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pysäköintivirhemaksusta 3 päivänä huhtikuuta 1970 annetun lain (248/1970) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 969/2001, seuraavasti:

7 §

Pysäköintivirhemaksu on virheen laadusta riippumatta 10 euroa. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin, jos liikenteellisten syiden katsotaan vaativan, korottaa maksun määrä enintään 40 euroksi. Korotus voi koskea myös kuntaa tai kunnan tiettyä aluetta. Jos kunta on jakanut alueensa vyöhykkeisiin tai osiin, joilla peritään eri suuruisia pysäköintimaksuja, voidaan vyöhykkeellä

tai osalla, jolla maksu on suurin, pysäköintivirhemaksun korotuksen enimmäismäärä sisäasiainministeriön asetuksella ylittää enintään 10 eurolla.

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Tuula Haatainen*

Laki

pysäköintivirhemaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pysäköintivirhemaksusta 3 päivänä huhtikuuta 1970 annetun lain (248/1970) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 969/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Pysäköintivirhemaksu on virheen laadusta riippumatta 10 euroa. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin, jos liikenteellisten syiden katsotaan vaativan, korottaa maksun määrä enintään 40 euroksi. Korotus voi koskea myös kuntaa tai kunnan tiettyä aluetta.

Ehdotus

7 §

Pysäköintivirhemaksu on virheen laadusta riippumatta 10 euroa. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan kuitenkin, jos liikenteellisten syiden katsotaan vaativan, korottaa maksun määrä enintään 40 euroksi. Korotus voi koskea myös kuntaa tai kunnan tiettyä aluetta. *Jos kunta on jakanut alueensa vyöhykkeisiin tai osiin, joilla peritään eri suuruisia pysäköintimaksuja, voidaan vyöhykkeellä tai osalla, jolla maksu on suurin, pysäköintivirhemaksun korotuksen enimmäismäärä sisäasiainministeriön asetuksella ylittää enintään 10 eurolla.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.
